

Regeringens proposition

1998/99:95

Postal infrastruktur

Prop.
1998/99:95

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 25 februari 1999

Lena Hjelm-Wallén

Mona Sahlin
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i postlagen (1993:1684). Ändringarna syftar till att skapa förutsättningar för ett mer konkurrensneutralt och bättre samutnyttjande av den postala infrastrukturen och därigenom även enkelhet för postkunden.

En definition av postnummersystemet införs i postlagen. Vidare be- myndigas regeringen att utse en postoperatör som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst, i dag Posten AB, att också tillhandahålla och förvalta postnummersystemet. Innan större ändringar i systemet genomförs måste tillståndsmyndigheten godkänna ändringarna. Ändringarna får genomföras tidigast sex månader efter det att godkännande givits.

Förvaltaren av postnummersystemet skall vara skyldig att på andra postoperatörers begäran tilldela dem postnummer för postboxanläggningar i befintliga postnummerområden.

En regel införs om att postoperatör är skyldig att möjliggöra att försändelser som befordrats av andra operatörer kan nå operatörens postboxar och andra anläggningar för postöverlämning till mottagare. Villkoren för detta skall vara skäliga och konkurrensneutrala samt icke-diskriminerande i förhållande till vad operatören tillämpar för sin egen verksamhet.

Tillståndsmyndigheten föreslås få en lagreglerad medlingsroll vid tvister om tillgängligheten till anläggningar för postöverlämning.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i postlagen (1993:1684).....	4
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Bakgrund och utgångspunkter	7
4.1	Nuvarande ordning	7
4.2	Reformbehovet	14
5	Postnummer	15
6	Postboxar m.m.	19
7	Adressändringar	24
8	Eftersändning	26
9	Återrapportering.....	27
10	Kostnader	28
11	Författningskommentar	28
Bilaga 1	Promemorians lagförslag	33
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna.....	37
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	38
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	41
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 februari 1999....	42
	Rättsdatablad	43

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1998/99:95

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i postlagen (1993:1684).

2 Förslag till lag om ändring i postlagen (1993:1684)

Härigenom föreskrivs i fråga om postlagen (1993:1684)

dels att 7 a och 25 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 3 a, 5 d, 7 c, 7 d, 16 a och 17 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Med postnummersystemet avses i lagen ett system av sifferserier som för postbefordringsändamål används för att dela in landet i postnummerområden.

Postnummersystemet skall vara utformat så att det möjliggör en effektiv sortering och befordran av försändelser till hela landet.

5 d §

En tillståndshavare är skyldig att möjliggöra att försändelser som befordrats av andra tillståndshavare kan nå de anläggningar för postöverlämning till mottagare som tillståndshavaren innehar. Villkoren för detta skall vara skäliga och konkurrensneutrala samt icke-diskriminerande i förhållande till vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet.

7 a §¹

Den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst enligt 1 § skall

1. tillhandahålla tjänsten till priser som grundar sig på kostnaderna,
2. årligen redovisa verksamheten för tillståndsmyndigheten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna,
3. hålla villkoren för tjänsten allmänt tillgängliga,
4. för handläggningen av klagomål fastställa förfaranden som är öppna för insyn och ägnade att skapa rättvisa samt är snabba och billiga, och
5. årligen offentliggöra uppgifter om antalet klagomål och hur klagomålen hanteras.

¹ Senaste lydelse 1998:483.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillståndsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om krav enligt första stycket.

Regeringen skall utse en tillståndshavare som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst att också tillhandahålla och förvalta postnummersystemet.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillståndsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om krav enligt första och andra stycket.

7 c §

Den som tillhandahåller postnummersystemet är skyldig att på begäran från andra tillståndshavare tilldela dem postnummer för postboxanläggningar inom begärda postnummerområden.

Tillståndsmyndigheten får i enskilda fall bevilja undantag från skyldigheten enligt första stycket om en tilldelning av begärt postnummer i beaktansvärd utsträckning skulle försvåra ett ändamålsenligt utnyttjande av postnummersystemet.

7 d §

Tillståndsmyndighetens godkännande krävs för ändring i postnummersystemet om inte ändringen endast berör enstaka postadressater. Tillståndsmyndigheten skall i ärendet höra andra tillståndshavare, myndigheter med ansvar för folkbokföringen och fastighetsdatasystemet samt berörda kommuner.

En ändring får genomföras tidigast sex månader efter det att tillståndsmyndigheten godkänt den. Om det finns särskilda skäl får myndigheten besluta att ändringen får genomföras tidigare.

16 a §

Tillståndsmyndigheten skall vid tillsynen ägna särskild uppmärksamhet åt att avtal träffas som gör att de försändelser tillståndshavarna befordrar når andra tillståndshavares anläggningar för postöverlämning till mottagare.

Uppkommer tvist om sådana avtal, skall tillståndsmyndigheten skyndsamt undersöka förhållandena och, om särskilda skäl inte talar för annat, medla mellan parterna. Myndigheten får i en sådan tvist yttra sig på begäran av en part.

17 c §

Har någon ålagts att betala konkurrensskadeavgift enligt 26 § konkurrenslagen (1993:20) eller dömts till att betala vite enligt 59 § samma lag, får vite enligt 17 b § denna lag inte dömas ut för samma förfarande.

25 §²

Beslut av tillståndsmyndigheten enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövnings-tillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av tillståndsmyndigheten enligt 7 d § får inte överklagas. Tillståndsmyndighetens beslut i övrigt enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Tillståndsmyndigheten får bestämma att beslut enligt denna lag skall gälla omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

² Senaste lydelse 1996:1132.

3 Ärendet och dess beredning

I departementspromemorian Statens ansvar på post- och betaltjänstområdet (Ds 1997:58) behandlades frågor rörande den postala infrastrukturen, dvs. sådant som postboxar, adressändringar, eftersändning av post och postnummersystemet. Regeringen beslutade den 23 oktober 1997 att uppdra åt Post- och telestyrelsen att med utgångspunkt i vad som anförts i departementspromemorian redovisa förslag angående förvaltningen och säkerställandet av den postala infrastrukturen i framtiden. Post- och telestyrelsen redovisade sitt uppdrag i en promemoria i mars 1998.

De lagförslag som lades fram i promemorian finns i *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig hos Näringsdepartementet (dnr N1999/389/ITFOU).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 januari 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5 och i författningskommentaren. Därutöver har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Bakgrund och utgångspunkter

4.1 Nuvarande ordning

Lagreglering på postområdet

Ensamrätten för Postverket till brevbefordran avskaffades den 1 januari 1993 och postområdet öppnades helt för andra postdistributörer. Formen för Postverkets verksamhet ändrades och sedan den 1 mars 1994 drivs verksamheten i ett av staten helägt aktiebolag, Posten AB med dotterbolag (Posten). Staten överlät Postverkets tillgångar till aktiebolaget. Samtidigt med att verksamhetsformen ändrades infördes även en ny reglering av postverksamheten i landet, postlagen (1993:1684).

Postlagen fastställer de övergripande målen för den samhällsomsfattande posttjänsten och den grundläggande kassaservicen. Enligt lagen skall det finnas en posttjänst i hela landet som innebär att alla kan ta emot brev och andra adresserade försändelser som väger högst 20 kg. Vidare fastställs ett övergripande krav på posttjänstens kvalitet och på rimliga priser.

I postlagen anges att regeringen själv eller genom en tillsynsmyndighet skall följa utvecklingen på postområdet och bevaka att post- och kassaservicen motsvarar samhällets behov. Enligt lagen skall den som vill bedriva postverksamhet ansöka om tillstånd hos den myndighet som regeringen bestämmer. Postverksamhet definieras i lagen som regelbunden befordran av brev mot avgift. Post- och telestyrelsen är tillstånds- och tillsynsmyndighet. Tillstånd att bedriva postverksamhet får sedan den 1 juli 1998 förenas med tidsbegränsade villkor. Dessa villkor kan innebära skyldighet att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst, att på visst sätt fullgöra vad som krävs avseende tillförlitlighet och skydd för den personliga integriteten m.m. Posten är den enda tillståndshavaren som har fått sitt tillstånd förenat med villkor om skyldighet att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst. Postlagen innehåller även vissa bestämmelser om tystnadsplikt i postverksamhet, obeställbara brev, portobeteckningar m.m.

Avtalet mellan staten och Posten

I samband med införandet av en postlag och bolagiseringen av Postverket bemyndigade riksdagen regeringen att teckna ett avtal med Posten om en rikstäckande post- och kassaservice, pristak för privatpersoners brevbefordran, skyldighet att mot ersättning ta hänsyn till de handikappades behov samt att delta i totalförsvarsplanering m.m. Avtalet trädde i kraft den 1 mars 1994 och har i olika omgångar förlängts med mindre justeringar att gälla fram till den 30 juni 1998.

Ett nytt avtal tecknades mellan regeringen och Posten i samband med riksdagens senaste beslut om förändringar i postlagen (prop. 1997/98:127, bet. 1997/98:TU13, rskr. 1997/98:304). Avtalet, som trädde i kraft den 1 juli 1998, säkerställer preciserade servicemål för den samhällsomfattande posttjänsten och de i postlagen fastställda kraven på grundläggande kassaservice. Av avtalet framgår även att Posten har en samråds- och informationsplikt gentemot olika intressenter vid genomförande av väsentliga ändringar i postnummersystemet. De övriga krav som ställts på Posten i tidigare avtal framgår nu till stor del av författningar och tillståndsvillkor. Det nya avtalet gäller till och med den 31 december 1999.

Postmarknaden

Postverket hade monopol på befordran av brev fram till 1993. Vid tidpunkten för avskaffandet av monopolet hade CityMail AB redan påbörjat sin verksamhet. Vid ingången av 1996 fanns det fyra verkssamma postoperatörer i Sverige som var anmälda till Post- och telestyrelsen. Dessa var Posten, CityMail, SDR Gruppen AB (SDR) och City and Financial Sweden AB som numera heter FDS Financial Distribution AB (FDS). Från och med den 1 januari 1997 krävs det tillstånd från Post- och telestyrelsen för att få bedriva postverksamhet. Av de ca 80 företag som i dag har tillstånd är det ca 70 som bedriver verksamhet.

CityMails verksamhet omfattar i dag Stockholmsområdet, Göteborg, Malmö, Gotland samt Kronobergs län. Företaget täcker drygt 30 % av

landets alla hushåll och företag med utdelning av försorterade storsändningar, s.k. industriell post. Under 1997 förmedlade bolaget ca 123,7 miljoner adresserade försändelser. SDR:s huvudsakliga verksamhet är rikstäckande utdelning av oadresserad direktreklam. Företaget distribuerar också en mindre del adresserade försändelser som för 1997 uppgick till ca 4,7 miljoner. FDS förmedlar regelbundet post mellan företag i Stockholm, främst i finanssektorn, och mellan dessa företag och motsvarande företag i utlandet. Verksamheten växer och antalet förmedlade adresserade försändelser var 1997 ca 0,8 miljoner.

Av de postbefordringsföretag som tillkommit sedan slutet av 1996 är huvuddelen fåmansföretag som åtar sig att lokalt samla in post från företag, organisationer och myndigheter, men också i många fall från egna brevlådor för att dela ut den på orten. Det finns även operatörer på närbelägna orter som samarbetar och därigenom täcker ett större utdelningsområde. Några av de nytillkomna företagen är förhållandevis stora. Det rör sig antingen om tidningsdistributionsföretag som också delar ut brev, eller företag som bedriver postverksamhet på flera orter. De nytillkomna operatörerna förmedlade tillsammans ca 10,2 miljoner adresserade försändelser under 1997.

Uppgifterna om antalet förmedlade adresserade försändelser bygger på de volymuppgifter som operatörerna lämnat till Post- och telestyrelsen.

Posten förmedlade under 1997 ca 3 311 miljoner adresserade försändelser. Övriga postoperatörer med tillstånd har således inte tagit några större volymer från Posten vars marknadsandel utgör över 95 %.

Om marknaden i stället delas in i försändelseslag, exempelvis den distribution om vilken Posten och CityMail konkurrerar, får man en annan bild. Posten och CityMail konkurrerar främst om distributionen av industriell post från hela landet. CityMails andel av den delmarknaden var 1997 ca 7-8 %. CityMail bedriver emellertid utdelning endast i vissa delar av landet. En uppskattning visar att CityMails andel av den industriella posten i de områden där företaget delar ut post var ca 20-25 %.

Postal infrastruktur

Med postal infrastruktur avses här de system och anordningar som behövs för att postbefordran i samhället skall kunna fungera effektivt och tillförlitligt. Det som åsyftas är postnummersystemet, postboxar samt eftersändning av post och adressändring. Däremot är det inte fråga om tillgång för postoperatörer till andra postoperatörers terminaler, brevsorteringsmaskiner, brevbärare eller dylikt.

Infrastrukturen förvaltas i dag till största delen av Posten. Tillgången till den postala infrastrukturen regleras inte i postlagen utan bygger helt och hållet på civilrättsliga avtal mellan berörda postoperatörer.

I propositionen Postlag och en förändrad verksamhetsform för Postverket m.m. (prop. 1993/94:38) framfördes att vissa frågor som hänger samman med den praktiska hanteringen av post förtjänar att uppmärksammas av tillsynsmyndigheten mot bakgrund av statens strävan att det skall råda konkurrensneutralitet på postmarknaden. Regeringen anförde att den ville avvakta utvecklingen innan slutlig ställning togs. Såsom exempel nämndes frågor om postboxar och eftersändning.

En postadress utgörs av en utdelningsadress och en ortadress. Utdelningsadressen består av gatunamn, box, väg eller liknande. Med ortadress avses postnummer och postortnamn.

Postnummersystemet inrättades 1968 av Postverket i syfte att effektivisera och underlätta sorteringen och distributionen av postförsändelser i Sverige. Sedan dess har postnummersystemet undergått en betydande utveckling. Det har kommit att få en central betydelse för allas uppfattning om vad som är en korrekt postadress och även för andra ändamål än postoperatörernas befordran av post. Systemet är viktigt för myndigheter och organisationer som arbetar med och har ansvar för olika frågor som har anknytning till adresser. Även näringslivet använder sig av den indelning av landet som kan göras med hjälp av postnummerområden.

I den tidigare nämnda propositionen 1993/94:38 uttalade regeringen att postbefordringsföretagens intressen bäst tillgodosågs genom att det statliga postbolaget övertog förvaltningen av postnummersystemet. En fastlagd informationsskyldighet skulle tillgodose övriga postoperatörer och andra intressenter i samhället. Även ekonomiska aspekter låg bakom denna lösning. Regeringen framhöll att de stora produktionskostnaderna för systemet vid denna tidpunkt inte kunde läggas på tillståndsmyndigheten.

Postnummerändringarna har tidigare gått till så att Posten huvudsakligen utifrån sina intressen av effektiv postutdelning beslutat om ändringar i systemet. En preliminär information har lämnats till andra intressenter innan ändringarna trätt i kraft. Ambitionen har varit att slutlig information skall ha tillställts intressenterna en månad före ikraftträdandet av ändringarna.

Postnummersystemet har även samband med administrativt bestämda postadresser som exempelvis de för postboxar eller storkundsnummer. Med storkundsnummer avses i allmänhet ett postnummer som är reserverat för en enda kund till vilken det dagligen anländer en betydande mängd försändelser.

Flera mottagare av postförsändelser – företag, myndigheter, organisationer och privatpersoner – önskar sin post ställd till en boxadress. Det kan finnas flera olika skäl till detta, exempelvis ett behov av att snabbt få tillgång till posten utan att behöva invänta ordinarie utdelningsturer eller att företaget har flera arbetsställen med en gemensam postadress och företaget självt svarar för sin interna posthantering.

För att möjliggöra posthanteringen till boxadresser åsätts boxanläggningarna egna postnummer. Vissa postnummer förbehålls varje postkontor där boxanläggningarna normalt återfinns fysiskt och en viss mängd postboxar tilldelas ett eget, unikt postnummer. Därmed erhåller kunden som innehar en box en boxadress i form av sitt boxnummer, det för anläggningen förbehållna postnumret samt postortnamnet. Posten, som ensam förfogar över postnummersystemet, är den enda operatören som i dag kan tillhandahålla postboxar med sådana boxadresser. Övriga operatörer som vill erbjuda postboxar kan sätta upp en boxanläggning men har inte något unikt postnummer att tilldela boxarna. Följden blir att övriga operatörer är hänvisade till att låta kunden få en adress som är en c/o-adress hos den operatör som tillhandahåller boxen. Detta har inte be-

traktats som intressant, eftersom en c/o-adress inte anses vara acceptabel för ett seriöst företag.

Prop. 1998/99:95

Postboxar m.m.

En anläggning med postboxar är oftast placerad på ett postkontor men kan även vara placerad hos en lanthandlare eller uppförd som en fristående anläggning. Den adressat som hyr en postbox hos Posten har ofta en önskan om att få all sin post utdelad i boxen oavsett vilken operatör som befordrat försändelserna. Det är dock endast Postens personal som äger tillträde till den sida av anläggningen varifrån posten sorteras in i respektive box.

Kunden hämtar själv sina försändelser i boxen eller uppdrar åt Posten att mot ersättning köra ut den till respektive arbetsställe. De ekonomiska fördelarna för Posten som postoperatör är flera. Distributionen till boxanläggningen torde vara väsentligt billigare än distributionen till adressatens gatuadress samtidigt som avgifter kan tas ut för upplåtelse av boxen och för tilläggstjänster såsom vidaredistribution.

För att kunna bedriva postverksamhet måste även övriga postoperatörer kunna befordra försändelser till Postens postboxar. Posten har därför tecknat likalydande avtal med de flesta operatörer rörande villkoren för tillgången till Postens boxar. Enligt avtalen åtar sig Posten att för den andra operatörens räkning mot ersättning sortera in försändelser som är adresserade till postboxadresser, storkundsnummer och poste restante-adresser. Posten erhåller ersättning per insorterad försändelse av den operatör vars försändelser insorteras. Boxadresserade försändelser skall lämnas in på de postkontor eller de postterminaler där de postboxar är belägna till vilka försändelserna är adresserade. Inlämning skall ske under postkontorets ordinarie öppettid, alternativt efter överenskommelse. Försändelser som lämnas in på ovan angivna villkor hålls av Posten tillgängliga i adressatens postbox första vardagen efter inlämningsdagen.

Konkurrensverket har haft anledning att pröva frågan om postboxar vid ett antal tillfällen. I oktober 1997 biföll Konkurrensverket (dnr 389/96) en ansökan om icke-ingripandebesked från Posten angående principerna för andra operatörers tillgång till Postens boxar. Konkurrensverket ansåg att det var nödvändigt för postoperatörerna att ha lika tillgång till postboxsystemet för att de skall kunna bedriva sin verksamhet utifrån samma förutsättningar som Posten. Tjänsten postboxutdelning måste enligt Konkurrensverket tillhandahållas andra postoperatörer på skäliga, icke-diskriminerande villkor. Konkurrensverket menade att Postens prissättningsprinciper inte i sig kunde anses utgöra ett missbruk av dominerande ställning under förutsättning att tillämpningen sker objektivt och icke-diskriminerande. Konkurrensverket hade inte heller något att erinra mot att det är Postens personal som sorterar in konkurrenternas försändelser och att inlämning sker under ordinarie öppettider.

Fria postoperatörers förbund begärde i en skrivelse till Konkurrensverket i januari 1998 att verket skulle återkalla sitt icke-ingripandebesked enligt ovan i den del det avsåg att boxposten skall lämnas in på postkontor under ordinarie öppettid. Konkurrensverket uttalade att det inte enbart är postkontorens ordinarie öppettid som är avgörande för när ope-

ratörerna kan överlämna boxadresserade försändelser till Posten. Detta förutsattes enligt Konkurrensverket kunna ske också under den tid när Postens egna försändelser insorteras vid boxanläggningen, som t.ex. kan vara ett postkontor, en terminal eller ett boxkontor. Konkurrensverket fann ingen anledning att återkalla icke-ingripandebeskedet (dnr 4/1998).

I december 1998 lämnade Konkurrensverket ett icke-ingripandebesked (dnr 928/97) i ett särskilt ärende rörande priset för andra operatörers tillgång till Postens postboxar. Konkurrensverket framhöll att under förutsättning att de kalkylerade kostnaderna inte överstiger de verkliga kostnaderna och att prissättningen tillämpas i överensstämmelse med de principer som slagits fast i verkets tidigare beslut (dnr 389/96) omfattas den prövade prissättningen inte av något av förbuden i 6 eller 19 § konkurrenslagen (1993:20).

Det finns andra anläggningar som liknar dem för postboxar. Exempel på sådana är s.k. låsta lådsamlingar och anläggningar för fastighetsboxar. En låst lådsamling är en utomhusanläggning som liksom postboxanläggningen har två sidor. Den postoperatör som ställt upp den låsta lådsamlingen har tillgång till den ena sidan för insortering av försändelser och postkunden hämtar posten i sin låda från den andra sidan. En anläggning med fastighetsboxar ägs vanligtvis av fastighetsägaren. Genom avtal med en eller flera postoperatörer får dessa tillgång till fastighetsboxarna för att sortera in försändelserna. Till skillnad från postboxar är varken lådor i låsta lådsamlingar eller fastighetsboxar en tjänst som erbjuds postkunden mot ersättning utan de motsvarar snarare de postlådor och brevinkast genom vilka post vanligtvis görs tillgänglig för mottagarna.

Adressändringar

Posten och CityMail AB bildade 1993 bolaget Svensk Adressändring AB (SvAAB). Avsikten var att alla mottagare av post endast skulle behöva anmäla adressändringen, tillfällig eller definitiv, till ett enda centralt mottagningsställe. SvAAB skulle tillställa de olika postoperatörerna information om vilka tjänster som beställts och vilka adresser som ändrats. Ett enkelt, praktiskt och kvalitetssäkert system för anmälan om ny adress i samband med flyttning skulle effektivisera postoperatörernas verksamhet.

Posten och CityMail AB ägde olika andelar i bolaget men frågor om bolagets drift och ägarnas inflytande reglerades i ett konsortialavtal som krävde enighet mellan parterna i alla betydelsefulla frågor. En utgångspunkt var att bolaget skulle komma att utgöra en del av den svenska postala infrastrukturen. Uppgifter som inkom till bolaget skulle på ett konkurrensneutralt sätt göras tillgängliga för alla postoperatörer. Informationen skulle också göras tillgänglig för Riksskatteverket för uppdatering av folkbokföringsregistret. Ägarna var även överens om intentionen att nytillkomna postoperatörer skulle erbjudas möjlighet att inneha aktier i bolaget under förutsättning att de uppnått viss storlek och stabilitet.

En kostnadsbudget för driften av SvAAB fastställdes för varje verksamhetsår. Intäkterna kunde inflyta dels som avgifter från de postadressater som begärde att någon tjänst skulle utföras av postopera-

törerna, dels som ersättning från Riksskatteverket för servicen att skicka hem blanketter för anmälan om flyttning. I den mån influtna intäkter översteg verksamhetens kostnader skulle överskottet delas ut till ägarna. Beträffande intäkter som inflöt i form av eftersändningsavgifter hade parterna avtalat om att dessa skulle fördelas mellan postoperatörerna i förhållande till operatörernas andel av totalt antal utdelade försändelser i området.

Verksamheten har i allt väsentligt utvecklats enligt intentionerna. Allmänheten kan vända sig till SvAAB för att göra en anmälan om flyttning eller särskild postadress samt beställa tjänsterna eftersändning av post i samband med flyttning, tillfällig eftersändning och lagring av post. En anmälan om flyttning eller särskild postadress är kostnadsfri medan det för tjänsterna tas ut en avgift av den beställande kunden. SvAAB har träffat ett avtal med Riksskatteverket om visst samarbete för att underlätta för allmänheten att göra anmälan om flyttning till skattemyndigheten, som ansvarar för folkbokföringen. För närvarande är ett femtiotal postoperatörer med tillstånd anslutna till SvAAB och får således kontinuerligt information om anmälda adressändringar och beställda tjänster. Tjänsterna eftersändning och lagring av post utförs av postoperatörerna och för utförandet av dessa får de ersättning från SvAAB. Förhållandet mellan SvAAB och de olika postoperatörerna regleras i ett avtal som undertecknats av i stort sett alla till SvAAB anslutna operatörer. I avtalet regleras även ersättningen för utförda tjänster. Avtalet gäller i första hand till och med 1999.

Posten är i dag ensam ägare av SvAAB efter att i samband med dåvarande CityMail AB:s konkurs ha förvärvat resterande aktier i SvAAB. CityMail AB försattes i konkurs i december 1995. Verksamheten fortsattes emellertid under namnet CityMail Sweden AB sedan de tidigare minoritetsägarna tillsammans med ytterligare investerare förvärvat det konkursdrabbade bolagets tillgångar. Mellan ägarna i SvAAB förelåg hembudskyldighet bl.a. i samband med obestånd. Genom att förvärva de av CityMail Sweden AB utställda aktierna blev Posten ägare till samtliga aktier i SvAAB. Förhandlingar om förvärv av aktier i SvAAB har sedan dess förts mellan Posten och andra operatörer utan att leda till någon aktieöverlåtelse. Någon breddning av ägarkretsen har således inte kommit till stånd.

Eftersändning

De postoperatörer, utöver Posten, som etablerat sig på marknaden har valt att göra det inom geografiskt begränsade distributionsområden. En följd härav är att operatörerna inte delar ut post till mottagare som har begärt eftersändning till adresser utanför det distributionsområde där postoperatörerna är verksamma. För att de ansvariga operatörerna skall kunna utföra sina uppdrag och posten skall nå fram till mottagarna måste operatörerna befordra försändelserna med någon annan.

I dag är det endast Posten som har ett rikstäckande distributionsnät. Merparten av de postoperatörer som saknar ett rikstäckande distributionsnät har därför valt att träffa avtal med Posten. Försändelserna överlämnas med följesedel till ett postkontor som därefter svarar för distri-

butionen och Posten fakturerar därefter postoperatörerna ersättning motsvarande portokostnaden. Alternativet till att sluta avtal med Posten om distribution av försändelser utanför eget distributionsområde är att operatören adresserar om och frankerar försändelsen och därefter låter sända den via Posten.

Det förekommer att privatpersoner på eget initiativ adresserar om felaktigt adresserade försändelser och stoppar dem i någon av Postens brevlådor, s.k. privat eftersändning. Posten får på detta vis befordra försändelserna utan ersättning. Förfarandet har vuxit fram under den tid då Posten var ensam distributör på postmarknaden. Numera kan det inträffa att Posten får svara för distribution av annan postoperatörs distributionsuppdrag eller returnera försändelsen till ursprunglig operatör utan ersättning härför. Frågan har i dag lösts på så vis att operatören enligt avtal antingen ersätter Posten med en schablonmässigt bestämd summa, vilken framräknats efter en bedömning av den genomsnittliga mängden post som distribueras på detta sätt, eller erhåller den privat eftersända posten i retur.

4.2 Reformbehovet

Det är viktigt att postbefordran fungerar effektivt såväl för samhället i sin helhet som för de enskilda postkunderna. Samtidigt är det en naturlig utgångspunkt både ur samhällsekonomisk och praktisk synvinkel att infrastrukturen bör kunna utnyttjas av alla postoperatörer på lika villkor. Det finns system och anläggningar som i och för sig kan vara det enskilda företags egendom men som samtliga postbefordringsföretag måste ha tillgång till på lika villkor för att på ett effektivt och tillförlitligt sätt kunna fullgöra de postbefordringsuppdrag som anförtrots dem. Ett bättre samutnyttjande av infrastrukturen är även till fördel för postkunden bl.a. på så sätt att avsändaren eller mottagaren inte behöver bekymra sig om med vilken operatör eller på vilket sätt försändelserna når rätt adressat.

Frivilliga överenskommelser mellan parterna har inte visat sig vara ett helt tillfredsställande sätt att uppnå ett önskvärt samutnyttjande av infrastrukturen. Kritik har riktats mot Postens rutiner för samråd och information vid ändringar i postnummersystemet samt den bristande konkurrensneutralitet som anses föreligga då Posten ensam förfogar över ett system till vilket tillgången är en nödvändig förutsättning för att bedriva postbefordringsverksamhet. Postens rutiner och uttagna avgifter för in-sortering av andra operatörers boxpost i Postens boxar har också kritiserats av övriga postoperatörer. Vidare är det ett önskemål från övriga postoperatörer att kunna tillhandahålla postboxtjänster till sina kunder på samma sätt som Posten. Även villkoren för eftersändning av post och frågan om inflytande i Postens bolag Svensk Adressändring AB har varit föremål för diskussioner.

Mot bakgrund av statens strävan att det skall råda konkurrensneutralitet på postmarknaden samt vilja att underlätta för postkunderna bör vissa förhållanden rörande den postala infrastrukturen regleras i postlagen.

5 Postnummer

Regeringens förslag: I postlagen (1993:1684) införs det en definition av postnummersystemet samt anges att systemet skall användas för postbefordringsändamål och vara utformat så att det möjliggör en effektiv sortering och befordran av försändelser till hela landet.

Regeringen bemyndigas att utse en tillståndshavare som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst att tillhandahålla och förvalta postnummersystemet.

Tillståndsmyndigheten skall godkänna ändringar i systemet som inte endast berör enstaka postadressater. Ändringarna får genomföras tidigast sex månader efter det att tillståndsmyndigheten givit sitt godkännande, om inte myndigheten av särskilda skäl beslutar att ändringen får genomföras tidigare. Tillståndsmyndighetens beslut i sådana frågor får inte överklagas.

Den som tillhandahåller postnummersystemet skall på begäran lämna ut postnummer för postboxanläggningar inom postnummerområden till andra tillståndshavare. Tillståndsmyndigheten får bevilja undantag i enskilda fall från denna skyldighet om den i beaktansvärd utsträckning skulle försvåra ett ändamålsenligt utnyttjande av postnummersystemet.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås som huvudalternativ att beslutanderätten över och förvaltningen av postnummersystemet överförs till tillståndsmyndigheten. En alternativ lösning som presenteras innebär att beslutanderätten över postnummersystemet överförs till tillståndsmyndigheten men att Posten svarar för den praktiska hanteringen av systemet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker huvudförslaget. *Riksskatteverket* och *Lantmäteriverket* tillstyrker att beslutanderätten förs över till tillståndsmyndigheten och framhåller även behovet av att postnumren täcker mer än Postens utdelningsadresser. Det alternativa förslaget tillstyrks av *Statens person- och adressregisternämnd* samt *Pensionärernas Riksorganisation*. Även *Facket för service och kommunikation* föredrar den alternativa lösningen. *Posten* avstyrker båda förslagen, då bolaget anser att beslutanderätten över systemet är av central betydelse för Posten och de skäl som anges i promemorian till stöd för att förvaltningen skall överföras till tillståndsmyndigheten inte väger lika tungt som Postens skäl för att bibehålla nuvarande ordning.

Skälen för regeringens förslag: Postnummersystemet har utvecklats för postala ändamål men ligger till grund för flera olika funktioner i samhället. Flera remissinstanser har anfört att större vikt bör läggas vid att systemet skall vara användbart för dessa andra funktioner.

Postnummer är visserligen värdefulla vid bestämmandet av belägenhetsadresser och för folkbokföringen men de kan inte sägas ha någon självständig betydelse för någon av dessa verksamheter. Vid folkbokföringen är det viktigt att rätt postnummer anges eftersom folkbok-

föringsregistret ligger till grund för vidare spridning av adressuppgifter i samhället. Det viktiga i detta sammanhang är dock inte vem som faktiskt förvaltar postnummersystemet utan snarare möjligheten att på ett snabbt och enkelt sätt få del av ändringar i postnummersystemet för att utan komplikationer kunna uppdatera folkbokföringsregistret.

Regeringen anser att det främst är de postala intressena som bör beaktas vid en reglering av postnummersystemet. Systemets användbarhet även för andra ändamål får betraktas som ett mervärde.

Kritik har riktats mot Postens förvaltning av postnummersystemet främst i två avseenden. För det första sägs den praktiska hanteringen av ändringar i systemet ha fallit mindre väl ut i Postens regi. För det andra är övriga postoperatörer missnöjda med att inte kunna tillhandahålla postboxar med sådana boxadresser som Posten kan erbjuda sina kunder.

Vad gäller kritiken mot rutinerna för ändringar i systemet kan följande nämnas. Posten har som förvaltare av systemet en informations- och samrådsplikt som överenskommits i avtalet med staten. Enligt kritikerna har dock denna plikt inte varit tillfyllest för att garantera erforderlig hänsyn till andra postoperatörers eller andra användares önskemål och behov. Posten har utifrån sina egna intressen beslutat om ändringar i systemet och information om ändringarna har sedan inte tillställts övriga intressenter i tillräckligt god tid. Bristerna i handhavandet av systemet har orsakat betydande olägenhet för postkunderna. Både enskilda individer som fått sina adresser ändrade och näringslivet har påverkats. Exempelvis används postnummerområden som utgångspunkt för försäkringsbolagens riskklassificeringar för olika försäkringsprodukter vilket medför att förändringar i systemet kan få ekonomiska effekter för såväl företaget som dess kunder. Även postoperatörer och de myndigheter som har att svara för folkbokföring och fastighetsregister har framhållit att Postens rutiner medfört att för dem nödvändiga uppdateringar av adresser avsevärt fördröjts. Osäkerhet har rått om vilka uppgifter om postnummer som varit korrekta med feladresseringar av post som följd. Feladresseringarna har i sin tur medfört merarbete och kostnader i form av kundkontakter, klagomål, extra datorkörningar etc.

Vad gäller tillgången till särskilda postnummer för postboxar så är det för närvarande endast Posten som har möjlighet att tillhandahålla särskilda adresser till de kunder som önskar postboxar (jfr avsnitt 4.1). Detta har bl.a. av andra postoperatörer kritiserats för att utgöra en konkurrensfördel för Posten.

Posten har framhållit att bolaget nu har ändrat sina rutiner och beslutsvägar för större ändringar i postnummersystemet. Det finns således anledning att anta att förändringstakten framöver kommer att bli betydligt långsammare. Därmed skulle inte heller de besvär och kostnader som tidigare drabbat postkunder och övriga användare av postnummersystemet uppkomma i lika hög grad i framtiden. Posten har även anfört att bolaget tagit initiativ till bildandet av ett postnummerråd för att utveckla och förstärka samarbetet med postnummersystemets olika intressenter. Initiativet, som togs efter det att Post- och telestyrelsens förslag rörande den framtida förvaltningen av postnummersystemet blev känt, får anses visa en vilja från Postens sida att iakttaga en större lyhördhet för övriga intressenters behov och krav. En del av kritiken mot Postens förvaltning av postnummersystemet kan därmed komma att bortfalla.

Beträffande postnummer för postboxar har Posten anfört att ingen av de övriga operatörerna tidigare framfört önskemål om tilldelning av ett sådant, varför frågan inte prövats av Posten.

Trots de åtgärder som vidtagits av Posten kan principiell kritik riktas mot att en aktör ensam behärskar en sådan viktig del av infrastrukturen på postmarknaden som postnummersystemet. Det är dock endast Posten av postoperatörerna som har att tillgodose statens krav på en samhällsomfattande posttjänst innefattande daglig postservice med övernattbefordran över hela Sverige. I det sammanhanget bör beaktas att postnummersystemet har byggts upp av Postverket och vidareutvecklats av Posten och används av bolaget för att effektivt styra den automatiserade postsorteringen. Enligt Posten är postnummersystemet och beslutanderätten över detta helt avgörande för att Posten skall kunna fullgöra sina åtaganden vad gäller en samhällsomfattande posttjänst, innefattande rikstäckande övernattbefordran.

Enligt regeringens mening har det inte någon avgörande betydelse vem som förvaltar systemet, så länge alla postoperatörer erhåller tillgång till systemet på lika villkor och systemet inte mister sin användbarhet för någon av intressenterna. Posten har vana vid den administration som handhavandet av systemet medför och det finns, spritt i Postens organisation på lokal nivå, en stor kunskap om postnummersystemet. Denna kunskap behövs för förvaltningen av systemet men även för att kunna uppfylla kravet på rikstäckande postbefordran över natt. Oavsett vem som förvaltar systemet måste denna kompetens således finnas kvar hos den som har att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst, dvs. i dag Posten. Dessa omständigheter talar för att förvaltningen av systemet skall vara kvar hos Posten. Då nås också den fördelen att kostnader för överflyttning av systemet undviks. Vidare hindrar inte det förhållandet att Posten förfogar över systemet att övriga operatörer kan tilldelas postnummer.

Mot bakgrund härav anser regeringen att förvaltningen av systemet inte bör övergå till tillståndsmyndigheten. Detta under förutsättning att alla operatörer och övriga användare får information om ändringar i god tid för att hinna anpassa sig till dessa och att alla operatörer, genom att få tillgång till särskilda postnummer, kan erbjuda postboxar till sina kunder på liknande sätt som Posten. Vad som bör uppnås är således en ordning där en operatör som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst och har att effektivt uppfylla kravet på rikstäckande postbefordran över natt tillhandahåller och förvaltar postnummersystemet, samtidigt som alla tillståndshavare och övriga intressenter i god tid får kännedom om ändringar i systemet och alla tillståndshavare ges förutsättningar att erbjuda samma tjänster.

Postnummersystemet bör därför, som föreslagits i promemorian, definieras i postlagen. Vidare bör anges att systemet skall användas för postbefordringsändamål och vara utformat så att det möjliggör en effektiv sortering och befordran av försändelser till hela landet. Såsom *Lagrådet* föreslagit bör regeringen bemyndigas att utse en tillståndshavare som skall svara för postnummersystemet. Detta krav bör ställas på en operatör som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst, dvs. i dag Posten.

I linje med vad som föreslås i promemorian bör tillståndsmyndigheten ges ett ökat inflytande över ändringar i systemet. Vid ändringar, som inte

endast berör enstaka postadressater, bör krävas godkännande av tillståndsmyndigheten. Sådant godkännande skall ges först efter det att tillståndsmyndigheten hört andra tillståndshavare. Tillståndsmyndigheten skall också höra myndigheter med ansvar för folkbokföringen och fastighetsdatasystemet samt berörda kommuner. Tillståndsmyndigheten får därvid möjlighet att beakta de effekter som ändringar i postnummersystemet kan få för andra viktiga samhällsfunktioner. Dessutom är det viktigt att de olägenheter som ofta uppstår för postadressaterna till följd av ändringar i systemet beaktas vid beslut om godkännande och i möjligaste mån undviks. Det bör dock framhållas att myndigheten i första hand har att beakta postbefordringsändamålet och se till att den effektiva sorteringen och befordringen av försändelser till hela landet inte störs. Det är viktigt att nödvändiga förändringar av postnummersystemet inte hindras och det är rimligt att anta att tillståndsmyndigheten i detta avseende lägger stor vikt vid de synpunkter som lämnas såväl av den som har att förvalta systemet som andra vilka utnyttjar systemet för postbefordringsändamål.

Tillståndsmyndigheten är enligt förvaltningslagen (1986:223) skyldig att handlägga varje ärende där enskild är part så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Det är därför inte nödvändigt att i lagtexten ange någon särskild tidsgräns för ärenden rörande godkännande av postnummerändringar, även om det är angeläget att påtala vikten av att handläggningen inte blir långdragen. Ärendena bör hanteras skyndsamt för att nödvändiga ändringar i postnummersystemet skall kunna genomföras så snart som möjligt.

Den godkända ändringen i systemet kan därefter offentliggöras på lämpligt sätt. Ändringen får genomföras tidigast sex månader efter det att tillståndsmyndigheten givit sitt godkännande. På så sätt får alla intressenter god tid på sig att uppdatera sina register och vidta andra nödvändiga åtgärder innan ändringen träder i kraft. Tillståndsmyndigheten kan dock, om det finns särskilda skäl, besluta att ändringen får genomföras tidigare.

Tillståndsmyndighetens beslut att godkänna eller inte godkänna en ändring är inte av den karaktären att det bör gå att överklaga.

Förvaltaren av postnummersystemet skall vara skyldig att lämna ut postnummer för postboxanläggningar i befintliga postnummerområden på begäran av andra postoperatörer. Härigenom kan alla tillståndshavare tillhandahålla de kunder som önskar en boxadress på liknande sätt som Posten. Formerna för hur tilldelning av postnummer rent praktiskt skall gå till bör kunna utformas av parterna med bistånd av tillståndsmyndigheten.

Det bör dock uppmärksammas att det i vissa områden, speciellt storstadsområden, finns ett mycket begränsat antal postnummer som inte redan är i bruk. Samtidigt är det viktigt att skyldigheten att tilldela postnummer inte leder till att postnummersystemet förlorar sitt syfte. I de fall en tilldelning av postnummer i beaktansvärd utsträckning skulle störa systemets användbarhet för en effektiv sortering och befordran av försändelser till hela landet bör tillståndsmyndigheten kunna bevilja undantag från skyldigheten att lämna ut postnummer. Myndighetens beslut i dessa frågor bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

6 Postboxar m.m.

Regeringens förslag: En regel införs om att en tillståndshavare som innehar en anläggning för postöverlämning till mottagare är skyldig att möjliggöra att försändelser som befordrats av andra tillståndshavare kan nå dessa anläggningar. Detta skall ske på skäliga och konkurrensneutrala villkor som är icke-diskriminerande i förhållande till vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet.

Tillståndsmyndigheten ges en författningsreglerad medlingsroll i tvister som gäller tillståndshavarnas möjligheter att nå andra tillståndshavares anläggningar för postöverlämning till mottagare.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att en definition av begreppet postal infrastruktur införs i postlagen (1993:1684). Vidare föreslås att tillståndsmyndigheten ges en medlingsfunktion i tvister rörande tillgången till den postala infrastrukturen samt en möjlighet att föreskriva vad som skall gälla mellan parterna i sådana tvister i de fall parterna inte kan komma överens.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrks förslaget av bl.a. *CityMail Sweden AB*, *SWEDMA*, *Konkurrensverket* och *Sveriges Industriförbund*. *Fria postoperatörers förbund* vill att boxanläggningarna skall ägas och administreras av annan än Posten. Förbundet tillstyrker dock promemorians förslag om än med stor tvekan då risk föreligger att ett överklagande av Post- och telestyrelsens beslut skulle kunna leda till utdragna och kostsamma tvister inför domstol. *Posten* motsätter sig att Post- och telestyrelsen ges rätt att föreskriva vad som skall gälla mellan parterna utan att grunderna härför anges i lag, men tillstyrker ett medlingsförfarande.

Skälen för regeringens förslag

Situationen på postmarknaden

En förutsättning för en väl fungerande postservice tillgänglig för alla är att samtliga postoperatörer kan nå alla adresser för postöverlämning till mottagare, vilket inkluderar adresser till postboxar, fastighetsboxar, lådor i s.k. låsta lådsamlingar etc., och att samtliga mottagare har rätt att få all sin post till en adress.

Som tidigare anförts är det vanligt att den adressat som har en box-adress önskar få all sin post i boxen oavsett vilken operatör som distribuerar försändelsen. Om postoperatören inte har tillgång till postboxen måste utdelning ske på något alternativt ställe, vilket skulle innebära att adressaten tvingas hämta sin post på fler än ett ställe. En sådan lösning kan inte anses förenlig med viljan att skapa enkelhet för postkunden.

Det vanliga sättet att dela ut post är genom utdelning i postlådor, brevinkast på dörrar etc. I Sverige är denna del av postdistributionssystemet, överlämningsstället, i princip öppen, vilket innebär att vem som helst har

rätt att lämna ut försändelser till dessa ställen. Det har aldrig ifrågasatts att andra företag än postoperatörer kan nyttja postlådor eller brevinkast för utdelning av exempelvis direktreklam eller dagstidningar.

Tillträdet till vissa överlämningsställen kan vara fysiskt begränsat t.ex. där boxarna är placerade i en affärslokal och affärsinnehavaren, mot ersättning, ansvarar för insorteringen av försändelserna. Även till de överlämningsställen som utgörs av boxar som ingår i postboxsystemet kan tillträdet sägas vara begränsat. Visserligen är boxanläggningarna på många kontor placerade så avskilt att övriga operatörers personal skulle kunna beredas tillfälle att själva sortera in sina försändelser i boxarna. Det är dock minst lika vanligt att hanteringen av boxposten är så fysiskt integrerad med övrig verksamhet att det skulle vara opraktiskt att låta utomstående sköta insorteringen. Det är därför rimligt att insorteringen görs av Postens personal. Det önskvärda är emellertid att alla anläggningar för postöverlämning, inkluderande postboxar eller fastighetsboxar, lådor i s.k. lådsamlingar etc., blir lika lätta att nå för alla som brevinkast och postlådor. Samtliga postoperatörer med tillstånd att bedriva postverksamhet skall således kunna nå alla adresser.

Vanligtvis samlar andra operatörer än Posten in och sorterar sina försändelser på kvällstid. Utdelningen sker sedan nästa förmiddag. Boxposten lämnas in på postkontoren vid olika tidpunkter beroende på lokala överenskommelser, eller enligt direktiv från Posten på orten (se avsnitt 4.1). De boxförsändelser som tas emot under postkontorens ordinarie öppettider sorteras in i boxarna först påföljande dag och försenas således en dag.

Det finns flera operatörer som träffat lokala överenskommelser med Posten på orten och där samarbetet fungerar väl. Inlämning av boxposten sker tidigt på morgonen och hantering av den andra operatörens boxpost görs samma dag, samtidigt med insorteringen av Postens egen boxpost. På andra orter medger inte Posten, med hänsyn till de egna rutinerna, att personalen tar emot andra operatörers boxpost tidigt på morgonen i samband med att man sorterar sin egen boxpost.

Övriga operatörer har riktat kritik mot Posten för det sätt på vilket avtalen (se avsnitt 4.1) rörande boxposten tillämpas i praktiken. Då boxposten i vissa fall skall lämnas in på ett stort antal postkontor under en mycket begränsad tid är det vanligt att operatörerna råkar i tidsnöd. Ofta saknas det parkeringsmöjligheter utanför postkontoren och i kassorna där kvittens och uppräknings av posten skall ske kan det vara långa köer. I vissa fall har detta resulterat i att operatörerna tvingats anlita utomstående företag för transport av boxpost till postkontoren. Vidare sägs förseningar ha uppstått då en mottagare har bytt boxnummer utan att någon formell anmälan om adressändring gjorts eller när Posten har lagt ner en boxanläggning och erbjudit adressaten gratis eftersändning utan att andra operatörer har fått sin boxpost eftersänd eller fått tillgång till eftersändningsadressen. Posten menar att det i dessa fall rör sig om enstaka och beklagliga fel i hanteringen av boxposten.

Sammanfattningsvis rör således kritiken kraven som ställs vid inlämning av boxposten och rutinerna för insortering. Därtill har diskussioner om ersättningsnivån förekommit (se avsnitt 4.1).

Genom att alla postoperatörer med tillstånd ges möjlighet att tillhandahålla postboxtjänster (se avsnitt 5) uppstår ett ömsesidigt behov av att

snabbt kunna nå varandras boxanläggningar. Ett ömsesidigt beroende skulle förenkla fastställandet av rutiner och ersättning för insortering av boxposten. Erfarenheterna från beräkningen av samtrafikavgifterna på teleområdet visar att det underlättar att hitta en rimlig nivå på avgifterna när ersättningsströmmarna går i båda riktningarna. Finns ett ömsesidigt önskemål om att kunna nå varandras postboxar utan fördröjning ökar också incitamentet till att prioritera andra operatörers försändelser lika högt som sina egna.

Villkoren för det samutnyttjande som nu förekommer kan till sin karaktär i princip jämföras med vilka andra privaträttsliga avtalsvillkor som helst. Det är därför naturligt att det i första hand bör ankomma på berörda parter att på egen hand sluta avtal om villkoren och att, inom ramen för affärsmässiga förhandlingar, lösa uppkomna tvister. Det finns dock anledning att förmoda att det kan vara svårt för konkurrerande parter att komma överens i en del fall. I vissa hänseenden kan parterna stå så långt ifrån varandra att någon uppgörelse inte kan träffas.

Enligt 5 § postlagen skall postverksamhet bedrivas under förhållanden som tillgodoser rimliga krav på bl.a. tillförlitlighet. Postkunden måste kunna lita på att en försändelse når sin adressat. Detta skall gälla även om försändelsen skall exempelvis till en postbox som tillhandahålls av en annan operatör än den som anlitas av kunden. För att kunna bedriva seriös postverksamhet måste postoperatörerna således komma överens om tillgången till varandras anläggningar för postöverlämning. Utöver det ömsesidiga beroende som beskrivits ovan finns därför ett samhällsintresse i att på andra sätt befrämja att sådana avtal kommer till stånd.

På en marknad som övergår från monopol till konkurrens är det principiellt viktigt att det finns tydliga och konkurrensneutrala regler om tillgången till nödvändig infrastruktur. En allmän riktlinje för att minska riskerna för konkurrensproblem vid omvandling av en sådan marknad är därför att det genom författningsreglering slås fast att alla företag på marknaden skall garanteras tillgång till nödvändig infrastruktur på skäliga och konkurrensneutrala villkor som är icke-diskriminerande i förhållande till vad företaget tillämpar för sin egen verksamhet. Härav följer att en dominerande aktör inte själv skall bestämma förutsättningarna och villkoren för sina konkurrenter. Frågor som berör alla aktörer måste behandlas av en oberoende och objektiv part som står fri från samtliga berörda företag. En renodling av regelverken i linje med dessa principer gäller redan på t.ex. tele-, el- samt radio- och TV-områdena. Postmarknaden saknar emellertid sådan reglering.

Konkurrensen på postmarknaden har inneburit nya möjligheter för människor med idéer och entreprenöranda att starta och driva företag på en marknad där inträdeskostnaderna är förhållandevis låga. Dessa nya företag är i flertalet fall mycket små och de svarar sammantaget för en mycket liten del av postmarknaden. På en marknad med denna struktur är det särskilt viktigt att det finns ett regelverk som säkerställer en konkurrensneutral behandling av alla aktörer, att frågor av gemensamt intresse för aktörerna på marknaden är definierade i lag och att efterlevnaden av lagen övervakas effektivt av en oberoende part. Konkurrenslagen (1993:20) erbjuder visserligen ett generellt regelverk av betydelse också för postmarknaden. I 19 § finns en allmän regel mot missbruk av en dominerande ställning som kan aktualiseras även i fråga om tillgången till

infrastruktur på postmarknaden (se t.ex. Konkurrensverkets beslut 1998-12-14 i dnr 928/97 och avsnitt 4.1). Det råder dock ingen tvekan om att det på denna marknad liksom på de ovan nämnda områdena bör finnas en särskild och uttrycklig reglering som skapar lika villkor för företagen och en långsiktig tilltro hos marknaden i fråga om tillgången till nödvändig infrastruktur. Detta gäller inte minst mot bakgrund av att det här gäller en marknad som gått från offentligt monopol till konkurrensmarknad. En särreglering av detta slag skapar särskilda förutsättningar för den ansvariga tillsynsmyndigheten att med sina specialkunskaper på postområdet utöva en effektiv övervakning. Skäl finns därför att nu införa en sådan reglering på postområdet. Regleringen understöds i sin tur av konkurrenslagens generella normsystem. Vi återkommer i det följande till förhållandet till konkurrenslagen.

I promemorian föreslås att en legaldefinition av begreppet postal infrastruktur införs i postlagen. De anordningar som definieras som postal infrastruktur och som föreslås bli tillgängliga för alla postbefordringsföretag är de system och anläggningar som behövs för upprätthållandet av en effektiv och tillförlitlig postbefordran. Såsom exempel på postal infrastruktur nämns system för postboxar, adressändring och eftersändning samt postnummer. Vidare föreslås att tillståndsmyndigheten, utöver medling, i slutänden skall kunna föreskriva vad som skall gälla mellan parterna i de frågor tvisten gäller. I promemorian föreslås dock inte någon ram för tillståndsmyndighetens beslut eller vilka sakliga grunder som skall tillämpas vid prövningen.

Ett viktigt element i promemorians förslag är att samtliga postbefordringsföretag skall ges möjlighet att på lika villkor få tillgång till bl.a. postboxar. Regeringen anser dock att den legaldefinition av postal infrastruktur som föreslås i promemorian är för vidsträckt och oprecis. Förslaget bör därför inte i den formen läggas till grund för lagstiftning. Grundtanken om lika villkor är emellertid betydelsefull. Dessa villkor måste dock vara förutsebara och komma till uttryck i lagtext och inte, som följer av promemorians förslag, överlåtas till tillståndsmyndigheten att bestämma. Det finns därför skäl att inom ett klarare begränsat område – tillgången till postboxar och andra anläggningar för postöverlämning till mottagare – närmare reglera vad som skall gälla i fråga om tillgången till sådana anläggningar. Regeringen föreslår därför att en regel införs om att tillståndshavare som innehar anläggning för postöverlämning på begäran skall möjliggöra att försändelser som befordrats av andra tillståndshavare kan nå dessa anläggningar på skäliga och konkurrensneutrala villkor som är icke-diskriminerande i förhållande till vad innehavaren tillämpar för sin egen verksamhet. Detta gäller särskilt i fråga om priset för tjänsten, tidpunkter och former för inlämning och insortering av post m.m. I skälighetsbedömningen kan vägas in omständigheter såsom att Posten tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst. Den närmare innebörden av begreppen skälig, konkurrensneutral och icke-diskriminerande utvecklas i författningskommentaren.

Det finns som nämnts anledning att förmoda att det kan vara svårt för konkurrerande parter att komma överens i en del fall. Mot denna bakgrund och med beaktande av att en dominerande aktör inte alltid har ett naturligt intresse av att ingå avtal med andra som bedriver konkurrerande verksamhet finns ett behov av en effektiv ordning för att säkerställa efterlevnaden av de krav på konkurrensneutralitet i fråga om tillgången till anläggningar för postöverlämning till mottagare som här föreslås. En sådan ordning bör innebära bl.a. att tillståndsmyndigheten ges en medlingsroll om parterna inte kommer överens i fråga om tillgången till sådan infrastruktur.

Det bör därför föreskrivas att tillståndsmyndigheten vid tillsynen skall ägna särskild uppmärksamhet åt att avtal träffas som innebär att postoperatörernas försändelser når andra operatörers anläggningar för postöverlämning. Då tillgången till andra tillståndshavares anläggningar för postöverlämning är en nödvändig förutsättning för en väl fungerande postbefordran är det angeläget att förhandlingarna inte blir långdragna och att de villkor som parterna enas om är acceptabla. Om det visar sig att någon överenskommelse inte kan nås bör därför en part kunna anmäla detta till tillståndsmyndigheten. Myndighetens uppgift blir därefter att medla mellan parterna i syfte att nå en överenskommelse. På motsvarande sätt bör en anmälan i en tvist rörande redan ingångna avtal behandlas. Ett viktigt led i myndighetens agerande blir att utreda de förhållanden som skall utgöra grunden för en överenskommelse. Förhandlings- och medlingsstadiet bör dock utgöra tyngdpunkten i förfarandet samtidigt som snabbhet och effektivitet i myndighetens agerande är viktigt. Myndigheten bör så snart det går söka bedöma förutsättningarna för att träffa en överenskommelse mellan parterna. I samband med medling bör även myndigheten, om en part begär det, kunna yttra sig om erbjudna eller tillämpade villkor är förenliga med föreskrifter i postlagen. Ett sådant yttrande är dock inte avsett av vara bindande för parterna. Möjligheten att begära ett yttrande skall i stället ses som en service i förhållande till berörda parter.

Att tillståndsmyndigheten agerar som medlare mellan parterna eller avger ett yttrande på parts begäran hindrar inte att myndigheten tillgriper de andra medel som står till dess förfogande i tillsynsverksamheten. Den redan befintliga möjligheten för myndigheten att utfärda föreläggande för efterlevnaden av lagen gäller även de nu föreslagna reglerna om tillgången till anläggningar för postöverlämning. Härvid får en sammanvägning av t.ex. de mindre operatörernas kundåtaganden och den dominerande aktörens särskilda förutsättningar göras. Självfallet måste då också beaktas kraven på övernattbefordran och rikstäckning, som gäller för den samhällsomfattande posttjänsten. Ett föreläggande får förenas med vite. Dessa befogenheter för myndigheten får antas leda till att redan medlingen i många fall kan resultera i en uppgörelse mellan parterna.

Förhållandet till konkurrenslagen

Som nämnts innehåller konkurrenslagen allmänna regler av betydelse även för postmarknaden. Det är regeringens uppfattning att de närmare

gränserna mellan konkurrensrätten och de regler som här föreslås i fråga om tillgången till viss infrastruktur får bestämmas i den praktiska tillämpningen. Med den nu föreslagna ordningen att Post- och telestyrelsen ges rätt att medla eller meddela tillståndshavare föreläggande i frågor som rör tillgången till viss postal infrastruktur vinnns flera fördelar. Medling kan ske och beslut kan fattas av en myndighet med särskild kunskap om den postala infrastrukturen och inblick i dess problematik.

Av förordningen (1997:401) med instruktion för Post- och telestyrelsen följer att styrelsen skall samråda med bl.a. Konkurrensverket i denna typ av frågor. Det är naturligt att Konkurrensverket å sin sida tar upp samråd med styrelsen när skäl finns för detta. Om ett föreläggande i fråga om de krav som här föreslås i postlagen följs av tillståndshavaren utgör det ett utflöde av en offentligrättslig reglering och inte ett uttryck för den fria partsviljan, vilket i många fall torde förhindra ett ingripande med stöd av konkurrenslagen (se prop. 1992/93:56 s. 70 f.). Det bör dock understrykas att det inte ankommer på regeringen att närmare ange vilka gränser för tillämpningen av konkurrenslagen som Konkurrensverket och ytterst Marknadsdomstolen bör tillämpa. Däremot bör det i den nu föreslagna lagen införas en bestämmelse som syftar till att förhindra dubbla sanktioner (se vidare författningskommentaren).

7 Adressändringar

Regeringens bedömning: Det är angeläget att Svensk Adressändring AB uppträder konkurrensneutralt i förhållande till anslutna tillståndshavare. Möjligheten att nå detta syfte genom frivilliga överenskommelser angående inflytande-frågor m.m. mellan tillståndshavarna bör prövas. Tillståndsmyndigheten bör ges i uppdrag att medverka i förhandlingarna och redovisa resultatet av dessa för regeringen. Uppdraget bör tidsbegränsas.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att postoperatörerna bildar en ekonomisk förening öppen för alla postoperatörer. Föreningen skall finansieras av medlemmarna genom insatser, vilka bör vara av sådan storlek att föreningen kan förvärva aktierna i Svensk Adressändring AB av Posten. Medlemmarna skall utöva sitt inflytande över föreningen i enlighet med de regler som uppställs i lagstiftningen om ekonomiska föreningar. En alternativ lösning som föreslås har sin utgångspunkt i att postbefordringsföretagen genom förhandlingar kan nå tillfredsställande överenskommelser avseende ägar- och inflytande-frågorna i Svensk Adressändring AB. Förslaget kompletteras med ett uppdrag från regeringen till Post- och telestyrelsen att övervaka förhandlingarna och redovisa resultatet av dessa.

Remissinstanserna: Huvudförslaget tillstyrks av *Tjänstemannaförbundet HTF*, *CityMail Sweden AB*, *SDR Gruppen AB*, *SWEDMA*, *Fria Postoperatörers Förbund*, *Svenska Postorderföreningen*, *Länsstyrelsen Örebro län* och *Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva*. *Riksrevisionsverket*, *Riksskatteverket* och *Statskontoret* menar att frågan bör ut-

redas vidare innan ställning tas. *Sveriges Industriförbund* framhåller att en förhandlingslösning vore att föredra. *Facket för service och kommunikation* anser att möjligheten att genom förhandlingar nå tillfredsställande lösningar bör prövas först. *Posten*, *Statstjänstemannaförbundet Post* och *SACO-Posten* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Det står klart att det adressändringssystem som byggts upp i Svensk Adressändring AB (SvAAB) är framgångsrikt och håller en hög kvalitet (se avsnitt 4.1). Det framgår av promemorian att effektiviteten i bolaget är god och att samtliga aktörer i samhället har gjort kostnadsbesparingar på verksamheten. Vidare framhålls i promemorian att adresskvaliteten i alla myndighets- och företagsregister har höjts betydligt tack vare bolagets verksamhet.

Postoperatörerna är beroende av SvAAB:s verksamhet för att kunna upprätthålla god kvalitet i sina postbefordringstjänster. Vidare är det en stor fördel för de enskilda konsumenterna att, i samband med adressändring, endast behöva vända sig till en aktör som sedan ser till att samtliga postoperatörer liksom myndighet med ansvar för folkbokföringen får tillgång till uppgifterna.

SvAAB får anses ha utvecklats till en viktig infrastrukturell tillgång på postmarknaden vad gäller hantering av adressändringar och således är det också viktigt att tillgången till denna infrastruktur är konkurrensneutral. Vidare är det angeläget att verksamheten kan utvecklas vidare samt att alla postoperatörer, på lika villkor, har tillgång till den information m.m. som SvAAB enligt avtal mellan parterna skall tillhandahålla. Även i övrigt skall konkurrensneutralitet iakttas.

Verksamheten i SvAAB är huvudsakligen uppbyggd för att underlätta postbefordringen för postoperatörerna samt underlätta för postkunderna att anmäla adressändringar och begära eftersändning av sin post. Ingen operatör har enligt promemorian haft synpunkter på verksamheten i dessa avseenden. Informationen om anmälda adressändringar och beställda eftersändningar tas emot av bolaget och sprids sedan till de anslutna operatörerna på samma sätt. Tillgången till informationen får betraktas som konkurrensneutral.

De postoperatörer, utöver Posten, som är anslutna till SvAAB är dock kritiska mot att de saknar inflytande i bolaget. De frågor i vilka meningsskiljaktigheter mellan Posten och övriga operatörer uppstått gäller ägandet och därmed den direkta beslutanderätten över exempelvis budget, vinstutdelning, produktutveckling och prissättning av tjänsteutbudet. Övriga postoperatörer anser att SvAAB, sedan Posten ensam blivit ägare, uteslutande köper tjänster på postmarknaden av ägaren samt att marknadsföringen av och produktutvecklingen i SvAAB i viss utsträckning har integrerats med Postens. En ytterligare fråga som tidigare varit föremål för meningsskiljaktigheter rör ersättningen till postoperatörerna för utförda tjänster.

Det är regeringens bedömning att verksamheten i SvAAB är sådan att den inte kan undvaras och att det är angeläget att de meningsskiljaktigheter som föreligger mellan parterna löses.

Ägaren, Posten, har anfört att det skulle vara ohållbart att föra förhandlingar avseende inflytandefrågan med alla anslutna operatörer. Där emot har Posten inbjudit en part på postmarknaden, Fria postoperatörers

förbund, till förhandlingar. De förhandlingar som tidigare har förts har dock visat att det är svårt för parterna att enas.

Principen måste vara att SvAAB i sitt agerande på marknaden skall uppträda konkurrensneutralt i förhållande till alla anslutna postoperatörer i fråga om bl.a. ersättning till operatörerna och upphandling. Ägandet av och inflytandet i bolaget är viktiga inslag när det gäller att uppnå detta mål. Möjligheterna för parterna att genom förhandlingar nå från allmän synpunkt tillfredsställande lösningar beträffande bl.a. samägande respektive annat inflytande eller dylikt kan ännu inte anses uttömda om förhandlingarna drivs under det allmännas medverkan och med en sådan inriktning. Därför bör denna väg prövas ytterligare och lagstiftningsåtgärder bör således inte övervägas för att tvinga fram ett ändrat förhållande. För att möjliggöra reella resultat bör tillståndsmyndighetens roll vid sådana förhandlingar mellan postbefordringsföretagen förstärkas.

Tillståndsmyndigheten bör av dessa skäl ges regeringens uppdrag att medverka i förhandlingarna och att därvid aktivt verka för att det nämnda målet uppnås så snart som möjligt samt att redovisa resultaten av förhandlingarna till regeringen. Uppdraget bör utformas så att det åligger tillståndsmyndigheten att klargöra för parterna vikten av att långsiktigt hållbara överenskommelser uppnås och att alternativa lösningar annars måste övervägas för att tillgodose intresset av stabila förhållanden för denna del av infrastrukturen. Uppdraget bör tidsbegränsas och inte utsträckas alltför långt i tiden.

8 Eftersändning

Regeringens bedömning: Det är viktigt att tillståndshavarna beträffande eftersändning utanför eget distributionsområde och privat eftersändning tillämpar villkor som är rättvist utformade och därmed objektivt försvarbara samt att de inte utan saklig grund särbehandlar konkurrenter. Tillståndsmyndigheten bör få i uppdrag att medverka i förhandlingarna mellan tillståndshavarna och redovisa resultaten av dessa för regeringen.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att en definition av begreppet postal infrastruktur införs i postlagen (1993:1684). Vidare föreslås tillståndsmyndigheten ges en medlingsfunktion i tvister rörande tillgången till den postala infrastrukturen samt en möjlighet att föreskriva vad som skall gälla mellan parterna i sådana tvister i de fall parterna inte kan komma överens. Tillståndsmyndigheten bedöms med dessa befogenheter kunna medverka till att för alla postoperatörer rimliga villkor för ersättningen beträffande eftersändning uppnås.

Remissinstanserna: Förslaget rörande eftersändning utanför eget distributionsområde tillstyrks av flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan. Delade meningar råder dock om hur ersättningen för tjänsten skall beräknas. Avseende privat eftersändning anser *Statskontoret* att tjänsten bör upphöra. *Facket för service och kommunikation* anser att det

är en fråga som bör lösas mellan parterna. *Posten* förbehåller sig rätten att bestämma om tjänsten skall erbjudas Postens kunder eller inte.

Skälen för regeringens bedömning: Posten och de övriga postoperatörerna har löst frågorna om eftersändning utanför eget distributionsområde och privat eftersändning (se avsnitt 4.1) i avtal. Övriga postoperatörer har att erlagga ersättning till Posten för de tjänster som utförs enligt avtalen. Enligt promemorian synes ersättningens storlek vara bestämd efter affärsmässiga principer.

Det kan dock noteras att å ena sidan Posten och å andra sidan övriga postoperatörer har olika uppfattning om storleken på ersättningen som utgår samt huruvida tjänsten privat eftersändning skall upphöra eller inte. Vad gäller den praktiska hanteringen med avseende på de aktuella frågorna konstateras emellertid i promemorian att dessa har lösts mellan parterna och att rutinerna för eftersändning av försändelser fungerar tillfredsställande.

Huruvida tjänsten privat eftersändning bör erbjudas eller inte bör avgöras av aktörerna på marknaden. Enligt regeringens mening är det även i övrigt på detta område möjligt att genom vidare förhandlingar åstadkomma för alla parter acceptabla avtal. Liksom beträffande adressändringar (se avsnitt 7) bör emellertid tillståndsmyndigheten ges ett tidsbegränsat uppdrag av regeringen att medverka i förhandlingarna. Uppdraget bör också här utformas så att det åligger tillståndsmyndigheten att klargöra vikten av att långsiktigt hållbara överenskommelser uppnås. Överenskommelserna bör vara rättvist utformade och därmed objektivt försvarbara. Tillståndshavarna bör inte utan saklig grund kunna särbehandla konkurrenter. Tillståndsmyndigheten bör redovisa såväl förhandlingarnas resultat som en bedömning av om detta innebär en hållbar lösning för framtiden. Skulle detta inte vara en framkomlig väg kan det bli aktuellt att återkomma till frågan huruvida villkoren även för tillgången till denna del av infrastrukturen bör regleras närmare.

9 Återrapportering

För att regeringen skall ha möjlighet att följa utvecklingen på postområdet och utvärdera de postpolitiska målen krävs att regeringen får tillförlitliga och aktuella lägesrapporter. Tillståndsmyndigheten har huvudansvaret för att sådan information finns att tillgå och återrapportering sker i samband med Post- och telestyrelsens årsredovisning.

Regeringen kommer att fortsatt följa utvecklingen på området i sin helhet och då särskilt avseende samutnyttjandet av den postala infrastrukturen. Som tidigare nämnts avser regeringen att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att medverka i och utvärdera samt redovisa resultaten av postoperatörernas förhandlingar rörande adressändring och eftersändning. Dessutom avser regeringen att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att följa utvecklingen och utvärdera resultaten av de i propositionen föreslagna lagändringarna beträffande postnummersystemet och anläggningar för postöverlämning till mottagare. Post- och telestyrelsen bör vad gäller sistnämnda uppdrag senast år 2001 rapportera till

regeringen och ge underlag för en bedömning av om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att säkerställa en konkurrensneutral tillgång till infrastrukturen på postområdet.

Prop. 1998/99:95

10 Kostnader

Förslagen i denna proposition innebär att postnummersystemet även fortsättningsvis kommer att förvaltas av Posten. Det betyder att den kostnad som förvaltningen av systemet medför, som tidigare, kommer att bäras av Posten.

I den mån merkostnader uppkommer för tillståndsmyndigheten i samband med beredning och prövning av ändringar i postnummersystemet samt beviljande av undantag från skyldighet att lämna ut postnummer, bör dessa kunna täckas med de avgifter som den som bedriver postverksamhet har att betala för tillståndsmyndighetens verksamhet enligt postlagen.

Vad gäller den föreslagna lagstadgade rollen som medlare avseende tvister om tillgången till andra tillståndshavares anläggningar för postöverlämning till mottagare kan noteras att myndigheten redan befattar sig med denna typ av ärenden. En tydligare medlingsroll och möjligheten att mer aktivt styra processen torde på sikt leda till att den tid som i dag läggs ned på dessa frågor kan begränsas jämfört med vad som nu är fallet.

Möjligheten att överklaga tillståndsmyndighetens beslut om undantag från skyldigheten att tilldela postnummer torde inte medföra någon nämnvärd ökning av det mycket begränsade antalet mål i förvaltningsdomstolarna angående tillämpningen av postlagen.

11 Författningskommentar

3 a §

I paragrafen, som är ny, definieras postnummersystemet som ett system av siffror som för postbefordringsändamål används för att dela in landet i postnummerområden. Definitionen anger inte hur sifferserierna skall vara uppbyggda eller hur många siffror som skall ingå i postnumret. Med bestämmelsen klargörs att postnummersystemet är utformat för postbefordran och inte primärt för andra ändamål.

I *andra stycket* anges att postnummersystemet skall vara utformat så att det möjliggör en effektiv sortering och befordran av försändelser till hela landet. Däremot ställs inga krav på att hela landet skall vara indelat i postnummerområden utöver vad som krävs från postsynpunkt.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.

5 d §

Postoperatörer (tillståndshavare) kan förfoga över postboxar och andra anläggningar för överlämning av post till mottagarna. Paragrafen, som är ny, anger en skyldighet för postoperatörerna att möjliggöra att försändelser som befordrats av andra postoperatörer kan nå dessa anläggningar. Den skyldighet som bestämmelsen ålägger postoperatören skall fullgöras på skäliga och konkurrensneutrala villkor som är icke-diskriminerande i förhållande till vad postoperatören tillämpar för sin egen verksamhet. Detta gäller alla förfaranden som ingår i det som postoperatören är skyldig att utföra enligt bestämmelsen, dvs. såväl tidpunkter och former för inlämning och insortering av post och annan praktisk posthantering som grunderna för ersättningens beräkning och villkoren i övrigt. Det är emellertid inte fråga om fysisk tillgång för postoperatörer till andra postoperatörers postboxar eller dylikt.

I begreppet *skäliga villkor* ingår bl.a. de grunder efter vilka priset för den utförda tjänsten fastställs. Givetvis har tillståndshavaren rätt till ersättning för det arbete denne utför åt operatören ifråga. Det rör sig här om bl.a. den tillkommande kostnad som den aktuella hanteringen medför. I skälighetsbegreppet ligger att prissättningen skall bygga på principen pris efter prestation. Detta innebär att priset kan variera beroende på vilka kostnader respektive operatör förorsakar tillståndshavaren. Därvid kan högre styckkostnader uppstå vid mindre volymer än vid större, vilket kan ge utslag i prissättningen. Skillnaden får dock inte överstiga vad som ekonomiskt sett objektivt måste ligga till grund för fastställandet av priset. I fråga om prissättningen ligger vidare i skälighetsbegreppet att de rutiner som tillståndshavaren tillämpar skall vara så kostnadseffektiva som möjligt, dvs. konkurrenternas försändelser till postboxar får inte administreras på ett sätt som medför extra kostnader jämfört med tillståndshavarens egna kostnader. Inte heller får ett vinstpåslag göras högre än som motsvarar det krav som gäller för tillståndshavarens egen verksamhet.

Vid bedömningen av skäliga villkor bör hänsyn också tas till att Posten tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst enligt postlagen, innefattande övernattbefordran och rikstäckning. I den mån förpliktelser av sådant slag skapar vad som är praktiska hinder av betydelse för en viss form av hantering som andra tillståndshavare önskar få till stånd, bör arten och innebörden av förpliktelserna vägas in i bedömningen av vad som är skäligt.

Villkoren skall vidare vara *konkurrensneutrala*. Detta innebär till en början att tillståndshavaren inte utan saklig grund får särbehandla vissa konkurrenter, dvs. gynna eller missgynna någon konkurrent i förhållande till hur andra behandlas. Sker så utan objektivt godtagbara skäl kan detta komma att snedvrida förutsättningarna för konkurrens mellan andra tillståndshavare. Detta kan vara fallet utan att den tillståndshavare som tillämpar de aktuella villkoren särskilt gynnas. Kravet på konkurrensneutralitet innebär att tillståndshavaren skall utforma sina villkor så, att de som skall ges tillgång till tillståndshavarens anläggning får detta efter principer som är rättvist utformade och därmed objektivt försvarbara.

Vidare krävs att villkoren är *icke-diskriminerande i förhållande till vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet*. Diskrimineringsbegreppet uppfattas vanligen (jfr prop. 1993/94:35 s. 71) som en olika behandling som innebär ett missgynnande av någon i förhållande

till en annan. Detta är i sig en form av brist på konkurrensneutralitet av det slag som redan kommenterats. Här används dock diskrimineringsbegreppet inte vid jämförelse mellan andra tillståndshavare inbördes. I stället sker jämförelsen mellan å ena sidan de villkor som innehavaren av anläggningen tillämpar gentemot andra tillståndshavare och å andra sidan vad denne tillämpar för sin egen verksamhet.

Kravet på icke-diskriminering innebär att tillgången till anläggningen inte får behandlas som ett konkurrensmedel. Om konkurrenternas villkor för att få tillgång till anläggningen till sin utformning eller tillämpning är mindre fördelaktiga än vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet kan en diskriminering föreligga. Detsamma gäller vid ett missgynnande genom särbehandling vid den praktiska posthanteringen i förhållande till vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet. För att kunna bedömas som icke-diskriminerande måste en sådan särbehandling kunna motiveras med objektivt godtagbara skäl.

Liksom i fråga om skälighetsbegreppet får det vid bedömning av vad som skall anses vara en diskriminering beaktas vad som följer av den särskilda uppgift som det allmänna kan ha ålagt tillståndshavaren. Vad som ovan uttalas om detta är tillämpligt även i detta sammanhang.

7 a §

Paragrafen upptar bestämmelser om krav på den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst enligt 1 § som följer av Europeiska parlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna. Skyldigheten att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst och uppfylla kraven enligt paragrafen kan formellt gälla för mer än en postoperatör. Som *Lagrådet* förordat är det dock inte lämpligt att dela på ansvaret för postnummersystemet. Regeringen bemyndigas därför i *andra stycket* att utse en postoperatör, som har att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst, att också tillhandahålla och förvalta postnummersystemet. Som framgår av 3 a § innebär detta ett ansvar för att postnummersystemet skall ha sådan utformning att försändelser effektivt skall kunna sorteras och befordras i hela landet.

Genom bemyndigandet i *tredje stycket* ges möjlighet för regeringen eller tillståndsmyndigheten att utfärda närmare bestämmelser om postnummersystemet.

7 c §

Paragrafen är ny. Av *första stycket* följer en skyldighet för den som tillhandahåller postnummersystemet, dvs. i praktiken Posten, att på begäran tilldela andra postoperatörer postnummer för postboxanläggningar inom befintliga postnummerområden. Flera postoperatörer kan gemensamt utnyttja ett postnummer. Möjlighet ges för samtliga postoperatörer att erbjuda tjänsten postbox med ett särskilt postnummer. Önskar en postoperatör en postboxanläggning inom ett visst geografiskt område kan denne alltså begära ett postnummer som ligger inom den postnummerserie som avser det området. På så sätt kan också de försändelser som befordras av Posten, men skall till andra operatörers anläggningar, följa

Postens ordinarie sorteringsrutiner och nå fram lika snabbt som försändelser som skall till Postens egna boxanläggningar.

Postnumren tilldelas postoperatörerna på samma sätt som t.ex. storkundsnummer (se avsnitt 4.1) eller andra postnummer tilldelas postkunder. Postnumren ”ägs” således inte av den det blivit tilldelat, utan ingår som andra postnummer i postnummersystemet och kan bli föremål för ändringar på samma sätt som andra postnummer. En sådan ändring bör regelmässigt betraktas som en ändring som berör fler än enstaka adressater enligt 7 d §. Upphör av något skäl användningen av ett postnummer för en operatörs boxanläggning kan numret användas för något annat ändamål av den som tillhandahåller postnummersystemet.

En obegränsad möjlighet för andra postoperatörer att erhålla postnummer för sina postboxanläggningar är inte praktiskt genomförbar. Särskilt i storstadsområden är tillgången till postnummer begränsad. I *andra stycket* finns därför ett förfarande för när den som tillhandahåller postnummersystemet inte anser sig kunna tillgodose en begäran om postnummer. Skulle skyldigheten att tilldela annan postnummer i beaktansvärd utsträckning försvåra ett ändamålsenligt utnyttjande av postnummersystemet kan tillståndsmyndigheten i det enskilda fallet bevilja undantag. Tillståndsmyndigheten kan därvid väga operatörens intresse av att erbjuda postboxar inom det aktuella området mot att postnummersystemet skall fungera effektivt för sortering och befordran av försändelser över hela landet. Skulle en tilldelning av ett postnummer riskera att störa postnummersystemet strider detta mot det syfte med systemet som anges i 3 a § och som tillståndsmyndigheten har att bevaka.

7 d §

En operatör som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst tillhandahåller och förfogar också över postnummersystemet. Initiativ till ändringar i systemet tas av denne. För att garantera att ändringar i postnummersystemet blir tillgängliga för alla postoperatörer och andra aktörer samtidigt och i god tid anges i *första stycket* att ändringar som inte endast berör enstaka postadressater måste godkännas av tillståndsmyndigheten. En ändring som endast berör enstaka postadressater kan exempelvis vara en ändring av ett storkundsnummer. Vidare anges i *tredje stycket* att ändringarna får börja gälla tidigast sex månader efter det att de godkänns. Tillståndsmyndigheten kan dock besluta att ändringen får genomföras tidigare, om det finns särskilda skäl. Sådana skäl kan föreligga om det är angeläget med en snabb ändring och de som berörs av beslutet är ense om att ändringen bör ske. I övrigt kan särskilda skäl föreligga om tillståndsmyndigheten bedömer att ett tidigare genomförande är nödvändigt och kan ske utan allvarigare konsekvenser för övriga intressenter samt postadressaterna. Genom bemyndigandet i 7 a § andra stycket ges möjlighet för regeringen att föreskriva hur information om ändringar lämpligen skall spridas.

Av *andra stycket* framgår att andra postoperatörer och myndigheter med ansvar för folkbokföringen och fastighetsdatasystemet samt berörda kommuner ges möjlighet att yttra sig. Detta ger tillståndsmyndigheten underlag för att bedöma lämpligheten av en ändring. Myndigheten har dock i första hand att beakta det syfte med postnummersystemet som anges i 3 a § – att systemet skall vara utformat så att det möjliggör en

effektiv sortering och befordran av försändelser i hela landet. Angående överklagande, se avsnitt 5.

Prop. 1998/99:95

16 a §

Paragrafen är ny. I *första stycket* anges att tillståndsmyndigheten skall verka för att avtal träffas som gör att tillståndshavarnas försändelser når andra tillståndshavares anläggningar för postöverlämning till mottagare. Sådana anläggningar kan vara postboxar, s.k. låsta lådsamlingar etc. Även om en anläggning inte ligger exklusivt under en postoperatörs rådgivning, såsom t.ex. fastighetsboxar, kan anledning finnas för tillståndsmyndigheten att verka för att alla operatörer ges samma tillträde. Tillståndsmyndigheten bör behandla frågorna inom ramen för sin tillsynsverksamhet med särskilt beaktande av tillståndshavarnas skyldigheter enligt 5 d §. Av betydelse för myndigheten är givetvis också att postverksamheten skall bedrivas under förhållanden som tillgodoser rimliga krav på tillförlitlighet samt den övergripande uppgiften att bevaka att posttjänsten motsvarar samhällets behov.

I *andra stycket* anges en skyldighet för tillståndsmyndigheten att medla i tvister om nämnda avtal. Om det inte finns skäl att omedelbart ingripa med ett föreläggande bör myndigheten, genom att medla mellan parterna, försöka åstadkomma att den aktuella tvisten får sin lösning.

Utöver möjligheten till medling kan tillståndsmyndigheten ingripa med förelägganden enligt 17 §. Tillståndsmyndighetens agerande vid tvister behandlas i avsnitt 6.

17 c §

En överträdelse av förbuden i 6 eller 19 § konkurrenslagen (1993:20) kan leda till att ett företag drabbas av sanktioner enligt den lagen i form av att företaget åläggs att betala konkurrensskadeavgift eller genom att det utdöms ett vite. En samordning bör ske så att ett förfarande som blivit föremål för åtgärder enligt konkurrenslagen inte medför att sanktioner påförs enligt denna lag. Av förevarande bestämmelse följer därför att den som åläggs en sanktion enligt konkurrenslagen inte skall åläggas att betala vite enligt 17 b § denna lag för samma handlande. Vidare angående förhållandet mellan postlagen och konkurrenslagen, se avsnitt 6.

25 §

I paragrafen anges att tillståndsmyndighetens beslut enligt 7 d § inte får överklagas. Se vidare avsnitt 5.

Förslag till lag om ändring i postlagen (1993:1684)

Härigenom föreskrivs i fråga om postlagen (1993:1684)

dels att föreslagna 3 § skall ha följande lydelse

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf 3 a § under en ny rubrik med följande lydelse

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf 16 a § med följande lydelse

Nuvarande (föreslagen) lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Med postverksamhet avses i lagen regelbunden befordran av brev mot avgift.

Med brev avses adresserade försändelser som är inneslutna i kuvert eller annat omslag och som väger högst 2 kg. Vykort, brevkort och liknande försändelser jämföras med brev vid tillämpning av lagen.

Med postverksamhet avses i lagen regelbunden befordran av brev mot avgift.

Med brev avses adresserade försändelser som är inneslutna i kuvert eller annat omslag och som väger högst 2 kg. Vykort, brevkort och liknande försändelser jämföras med brev vid tillämpning av lagen.

Med postal infrastruktur avses de system och anläggningar som samtliga postbefordringsföretag skall ges möjlighet att på lika villkor få tillgång till för upprätthållandet av en effektiv och tillförlitlig postbefordran såsom postboxar, adressändring och eftersändning, postnummer och liknande anordningar.

Postnummersystemet

3 a §

Med postnummersystemet avses den sifferserie som för postbefordringsändamål används för att indela landet i postnummerområden. Ett postnummer används tillsammans med ett postortnamn

för att precisera en postadress. Tillståndsmyndigheten för ett register över samtliga postnummer och postadresser.

Tillståndsmyndigheten kan tilldela ett postbefordringsföretag en postnummerserie för boxpost inom ett postnummerområde. Ett postbefordringsföretag kan tillhandahålla en postkund ett unikt postnummer ur en nummerserie som tilldelats postoperatören. Postbefordringsföretag skall meddela tillståndsmyndigheten vilka postnummer som tilldelats postkunder. En postnummerserie som tilldelats ett postbefordringsföretag skall efter beslut av tillståndsmyndigheten återlämnas om den inte används eller om den används i strid med syftet med utlämnandet.

Postnummersystemet kan ändras efter beslut av tillståndsmyndigheten. Sådan ändring kan beslutas efter framställan från postoperatör, myndighet med ansvar för folkbokföringen eller fastighetsdatasystemet, samt från kommun med ansvar för fastställande av Ortsnamn.

Ändring i postnummersystemet får beslutas först efter hörande av postbefordringsföretagen jämte myndigheter och kommuner med ansvar enligt tredje stycket. Ändring som berör enstaka postadressater får beslutas av tillståndsmyndigheten utan hörande av intressenterna.

Sådan ändring av postnummersystemet som inte endast berör enstaka postadressater får genomföras tidigast sex månader efter beslutet. Tillståndsmyndigheten skall informera om postnummerändring på lämpligt sätt.

16 a §

Uppkommer tvist som rör tillgången till den postala infrastrukturen skall tillståndsmyndigheten skyndsamt undersöka förhållandena och om särskilda skäl inte talar för annat, medla mellan parterna.

Vid tvist om villkoren för tillgången till den postala infrastrukturen får tillståndsmyndigheten, i den mån detta är nödvändigt för upprätthållandet av en effektiv och tillförlitlig postbefordran, föreskriva vad som skall gälla mellan parterna i de frågor som tvisten gäller.

För den alternativa lösningen gällande handhavande och skötsel av postnummersystemet föreslås att 7 a § skall ha följande lydelse.

7 a §

Nuvarande (föreslagen) lydelse

Den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst enligt 1 § skall

1. tillhandahålla tjänsten till priser som grundar sig på kostnaderna,
2. årligen redovisa verksamheten för tillståndsmyndigheten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv, 97/67/EG av den 15 december 1997, om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna,
3. hålla villkoren för tjänsterna allmänt tillgängliga,
4. för handläggningen av klagomål fastställa förfaranden som är öppna för insyn, och ägnade att skapa rättvisa samt är snabba och billiga, och

Föreslagen lydelse

Den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst enligt 1 § skall

1. tillhandahålla tjänsten till priser som grundar sig på kostnaderna,
2. årligen redovisa verksamheten för tillståndsmyndigheten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv, 97/67/EG av den 15 december 1997, om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna,
3. hålla villkoren för tjänsterna allmänt tillgängliga,
4. svara för handhavande och skötsel av postnummersystemet
5. för handläggningen av klagomål fastställa förfaranden som är öppna för insyn, och ägnade att

5. årligen offentliggöra uppgifter om antalet klagomål och hur klagomålen har behandlats.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillståndsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om krav enligt första stycket.

skapa rättvisa samt är snabba och billiga, och

6. årligen offentliggöra uppgifter om antalet klagomål och sättet på vilket de har behandlats.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillståndsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om krav enligt första stycket.

Prop. 1998/99:95
Bilaga 1

Förteckning över remissinstanserna

Remissyttrande över Post- och telestyrelsens promemoria Postal infrastruktur – postnummer, adressändringar, eftersändning och postboxhantering har avgetts av Göta hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket, Kommerskollegium, Försvarmakten, Överstyrelsen för civil beredskap, Vägverket, Statskontoret, Finansinspektionen, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Glesbygdsverket, Konkurrensverket, Konsumentverket, Lantmäteriverket, Datainspektionen, Statens person- och adressregisternämnd, Länsstyrelsen i Örebro län, Pensionärernas Riksorganisation, Svenska Kommunförbundet, Svenska kyrkans Församlings- och pastoratförbund, Sveriges Industriförbund, Landsorganisationen i Sverige, Facket för Service och Kommunikation, Posten AB, CityMail Sweden AB, SDR Gruppen AB, SEMA Group Infodata AB, SWEDMA, Fria Postoperatörers Förbund, Sveriges Transportindustriförbund, Svenska Postorderföreningen, Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva, Sveriges Tidskrifter AB och Svenska Bank-föreningen.

Tjänstemännens Centralorganisation har översänt yttrande från Statstjänstemannaförbundet Post och Tjänstemannaförbundet HTF. Sveriges Akademikers Centralorganisation har översänt yttrande från SACO-Posten.

Yttrande har dessutom avgivits av Facket för Service och Kommunikations avdelning för medlemmar anställda hos Posten AB.

Förslag till lag om ändring i postlagen (1993:1684)

Härigenom föreskrivs i fråga om postlagen (1993:1684)
dels att 7 a och 25 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 3 a, 5 d, 7 c, 7 d,
16 a och 17 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Med postnummersystemet avses i lagen ett system av sifferserier som för postbefordringsändamål används för att dela in landet i postnummerområden.

Postnummersystemet skall vara utformat så att det möjliggör en effektiv sortering och befordran av försändelser till hela landet.

5 d §

Tillståndshavare är skyldig att möjliggöra att försändelser som befordrats av andra tillståndshavare når de anläggningar för postöverlämning som tillståndshavaren innehar. Villkoren för detta skall vara skäliga och konkurrensneutrala samt icke-diskriminerande i förhållande till vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet.

7 a §³

Den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst enligt 1 § skall

1. tillhandahålla tjänsten till priser som grundar sig på kostnaderna,
2. årligen redovisa verksamheten för tillståndsmyndigheten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna,

3. hålla villkoren för tjänsten allmänt tillgängliga,

4. tillhandahålla och förvalta postnummersystemet,

4. för handläggningen av klagomål fastställa förfaranden som är

5. för handläggningen av klagomål fastställa förfaranden som är

³ Senaste lydelse 1998:483.

öppna för insyn och ägnade att skapa rättvisa samt är snabba och billiga, och

5. årligen offentliggöra uppgifter om antalet klagomål och hur klagomålen har behandlats.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillståndsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om krav enligt första stycket.

öppna för insyn och ägnade att skapa rättvisa samt är snabba och billiga, och

6. årligen offentliggöra uppgifter om antalet klagomål och hur klagomålen har behandlats.

7 c §

Den som tillhandahåller postnummersystemet är skyldig att på begäran från andra tillståndshavare tilldela dem postnummer för postboxanläggningar inom begärda postnummerområden.

Tillståndsmyndigheten får i enskilda fall bevilja undantag från skyldigheten enligt första stycket om en tilldelning av begärt postnummer i beaktansvärd utsträckning skulle försvåra verksamheten för den som tillhandahåller postnummersystemet.

7 d §

Tillståndsmyndighetens godkännande krävs för ändring i postnummersystemet om inte ändringen endast berör enstaka postadressater. Tillståndsmyndigheten skall höra andra tillståndshavare, myndigheter med ansvar för folkbokföringen och fastighetsdatasystemet samt berörda kommuner.

En ändring får genomföras tidigast sex månader efter det att tillståndsmyndigheten godkänt den. Om det finns särskilda skäl får myndigheten besluta att ändringen får genomföras tidigare.

16 a §

Tillståndsmyndigheten skall vid tillsynen ägna särskild uppmärksamhet åt att avtal träffas som gör att de försändelser tillståndshavarna befordrar når andra tillståndshavares anläggningar för postöverlämning.

Uppkommer tvist om sådana avtal, skall tillståndsmyndigheten skyndsamt undersöka förhållandena och, om särskilda skäl inte talar för annat, medla mellan parterna. Myndigheten får i en sådan tvist yttra sig på begäran av en part.

17 c §

Har någon ålagts att betala konkurrensskadeavgift enligt 26 § konkurrenslagen (1993:20) eller dömts till att betala vite enligt 59 § samma lag, får vite enligt 17 b § denna lag inte dömas ut för samma förfarande.

25 §⁴

Beslut av tillståndsmyndigheten enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövnings-tillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av tillståndsmyndigheten enligt 7 d § får inte överklagas. Tillståndsmyndighetens beslut i övrigt enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Tillståndsmyndigheten får bestämma att beslut enligt denna lag skall gälla omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

⁴ Senaste lydelse 1996:1132.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-02-05

Närvarande: f.d. justitierådet Per Jermsten, justitierådet Ingegerd Westlander, regeringsrådet Susanne Billum.

Enligt en lagrådsremiss den 28 januari 1999 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i postlagen (1993:1684).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Jan Stålhandske.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

7 a §

Paragrafens första stycke innehåller en uppräkningslista av de krav som måste uppfyllas av den som ”tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst enligt 1 §”. I remissen föreslås att till ifrågavarande krav fogas ett nytt, under punkt 4, med lydelsen ”tillhandahåller och förvaltar postnummersystemet”. Bestämmelser om vad som avses med postnummersystemet ges i en föreslagen ny 3 a §.

Det är för närvarande bara Posten som tillhandahåller posttjänst enligt 1 § och därför omfattas av regleringen i förevarande paragraf. Lagen är emellertid utformad med utgångspunkt i den, låt vara kanske mest teoretiska förutsättningen att mer än en tillståndshavare kan tillhandahålla sådan posttjänst som avses i 1 §. Nuvarande punkter i första stycket av förevarande paragraf innehåller krav som inte är oförenliga med en sådan eventualitet. Uppgiften att tillhandahålla och förvalta postnummersystemet framstår däremot i sig som odelbar, i varje fall utan en kompletterande reglering. Från systematisk och lagteknisk synpunkt måste den föreslagna ändringen i första stycket därför betecknas som en mindre lämplig lösning.

Ett tänkbart sätt att uppnå syftet med den föreslagna ändringen, utan den nyss påpekade nackdelen, kan vara att i 3 a § eller förevarande paragraf införa ett bemyndigande för regeringen att utse den tillståndshavare som skall svara för postnummersystemet.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 februari 1999

Närvarande: statsråden Hjelm-Wallén, Freivalds, Åsbrink, Schori,
Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Östros, Engqvist, Rosengren, Larsson,
Wärnersson, Lejon, Lövdén

Föredragande: Mona Sahlin

Regeringen beslutar proposition 1998/99:95 Postal infrastruktur

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upp- häver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG- regler
Lag om ändring i postlagen (1993:1684)	7 a §	